

CAPUT VII.

Jacobum regem ab hæresi excusari nulla ratione posse.

His digressionibus expeditis, rex a pag. 35, usque ad 40, probare nititur, se neque Apostatam esse, neque hæreticum. Apostatam proprie non esse facile concedi potest. Illi enim dicuntur Apostatæ, qui Christianam fidem, et religionem omnino deserunt, ut ne Christiani quidem dici velint : qualis fuit Julianus imperator, qui ex Christiano paganus factus cognomen Apostatæ sibi peperit. Quod autem rex dicit patrem suum, et avum patrum idem de fide secum sensisse ; a matre quoque nullis litteris, quas frequenter ab ea accipiebat, invitatum ad Pontificiam religionem : quin etiam supremis verbis per præfectum domus ab ea sibi mandatum, posse se in religione, quam colebat perseverare, modo probe, sancteque viveret ; et commissos populos, prudenter, et pie gubernaret ; denique matrem eandem jussisse, ut in Baptismo filii sui, cæremonia spiti nupera non uterentur : nolle enim se, ut impurus presbyter in os infantuli sui inspiceret.

Respondeo, quod ad (a) cæremoniam spiti attinet, illam non esse nuperam, cum ejus meminerint S. Ambrosius lib. 1. de sacrament. cap. 1, sanctus Gregorius in Sacramentario, Beda in homil. in Evangelium Dominicæ 12, post Trinitatem, Rabanus lib. 1, de instit. cleric. cap. 27. Hugo de sancto Victore lib. 1. de sacram. cap. 18.

Neque verum est, ea cæremonia salivam presbyteri in os infantuli inspi : sed solum aures, et nares saliva tangi, ut Patres citati dicunt, et Ecclesia servat : hæc enim sunt verba venerabilis Bedæ : « Unde credo mox increbuerit Ecclesiæ ; ut sacerdotes illius his quos percipiendos baptismi sacramentis præparant ; prius inter cætera consecrationis exordia, de saliva oris sui nares tangant, et aures, dicentes Epheta. » Itaque credibile non est, eam cæremoniam a Catholica regina fuisse prohibitam.

Quod ad parentes regis attinet, dico, non deesse apud nos, qui regis patrem et ma-

trem, fortasse etiam avum patrum viderunt, qui pro comperito habere se dicant, Patrem, et avum regis fuisse Catholicos ; reginam vero matrem, non solum ipsam fuisse Catholicam, sed etiam dedisse omnem operam, ut filium a novatorum erroribus ad antiquam, et veram fidem traderet. Quin etiam ostenduntur hic Romæ Epistole non pauca manu propria ejusdem reginæ exarata, quæ satis testantur zelum ejus de conversione filii ad Catholicam Religionem. Neque fidem habemus præfecto domus Melvino, qui cum hæreticus sit, mirum non est, si ea sibi a regina moriente dicta esse confingat, quæ ad hæresim suam commendandam pertinent.

Porro hæreticum se non esse rex dicit, quia scripturis Canonicis credat ; quia tria fidei Symbola Apostolicum, Nicænum, et S. Athanasii libens juret ; quia prima quatuor concilia generalia, tamquam Catholica, et orthodoxa veneretur ; quia quicquid quadragesis post Christum annis (quingentis in Anglicano libro legitur) unanimi consensu Patres ad æternam salutem esse necessarium, statuerunt ; aut cum iis ita sentiat, aut modesto silentio obmutescat, reprehendere certe non audeat. Sed hæc non satis esse, ut hæreticus dici non possit, facile negotio demonstremus.

Primum enim, scripturis Canonicis, sine certo fundamento rex credit, ac per hoc proprie (b) non credit. Dicit enim duos esse ordines scripturarum, ut a Bellarmino tradit affirmat lib. 1. de Verbo Dei c. 4. et quidem scripturas secundi ordinis, non esse tantæ auctoritatis, ut fidei ullum caput inde stabiliri possit. Porro Bellarminus facit quidem duos ordines scripturarum, unum earum, de quarum auctoritate numquam dubitatum est : alterum earum, de quibus a nonnullis veterum dubitatum est ; sed tamen utriusque ordinis Bellarminus affirmat, scripturas esse divinas, et canonicas, et ex utroque ordine scripturarum posse elici, et stabiliri capita fidei. Idque probat fusissime in sequentibus capitibus, Scripturæ secundi ordinis sunt Tobias, Judith, Baruch, Sapientia, Ecclesiasticus, Machabæi, et alia quedam, atque hæc sunt ex quibus rex et cæteri Calviniani negant posse elici, vel stabiliri dogmata fidei.

A quibus ego libenter quaererem, unde habetis scripturas primi ordinis esse divinas et Canonicas : scripturas secundi ordinis non esse tales ? Nam certe ex ipsis Scripturis neutrum probari potest, nusquam enim scriptum est, libros Genesis, et Exodi esse divinos ; libros Tobiae, et Judith non esse : librum Isaie esse Canonicum ; librum Baruch non esse : ex libris Proverbiorum, ex Ecclesiaste, ex Canticis, posse elici dogmata fidei ; ex libris Sapientia, et Ecclesiastici non posse : denique libros Machabæorum apocryphos esse. Dicent prioris ordinis libros hebraica lingua scriptos inveniri, posterioris non inveniri scriptos nisi græce aut latine. At Scriptura nusquam docet, libros hebraice scriptos esse Canonicos ; alios non esse. Neque æquum est Spiritum sanctum, qui est verus auctor scripturarum alligare velle ad linguam hebraicam, ut Judæi faciunt, quasi non poterit etiam tempore testamenti veteris librum dictare lingua græca, aut latina. Itaque recte S. Augustinus lib. xviii. de Civit. Dei cap. 36 : « Libros, » inquit, « Machabæorum, non Judæi, sed Ecclesia pro Canonicis habet. » Dicent, (a) libris primi ordinis apud omnes indubitatos semper fuisse : de libris secundi ordinis aliquos scriptores aliquando dubitasse. At non ideo prioris ordinis libri sunt habendi divini, quia de illis scriptores particulares non dubitarunt, alioqui fides nostra ab hominum dubitatione, vel non dubitatione penderet. Sed illi soli sunt habendi libri canonici, et divini, quos Mater Ecclesia, quæ spiritum Dei habet, et est columna, et firmamentum veritatis per os summi Pastoris, vel Conciliorum legitimum dicit, vere esse Canonicos, et divinos. Vere enim scripsit S. Augustinus : « Evangelio non crederem, nisi me Ecclesiæ commoveret auctoritas, » lib. contra Epist. fundamenti cap. 5.

Quemadmodum igitur Ecclesiæ credimus nos Catholici docenti, libros primi ordinis esse divinos ; ita eidem credimus docenti, libros secundi ordinis esse divinos, omnes enim istos libros enumerat inter Sacros, canonicos, et divinos Innocentius primus Pontifex in decreto de libris sacris edito in concilio 70. Episcoporum ; Concilium Carthaginiense tertium can. 47. concilia denique

generalia Florentium, et Tridentinum. Ecclesia vero, non ex verbo Dei scripto, sed ex verbo Dei a majoribus per temporum successiones tradito didicit, qui sint libri Canonici, qui sint apocryphi. Rex autem qui verbum Dei scriptum proferre non potest, cum nullo exstet de hac re ; verbum Dei traditum non recipit, quia novatores recipi prohibent ; Ecclesiæ judicium, id est, summi Pastoris, et conciliorum (extra prima quatuor) non admittit ; quid superest, nisi ut arbitrio suo, aut novatorum opinionibus acquiescat ; ac per hoc de ipso verbo Dei, non verbo Dei, sed humano judicio credat ?

Quod autem dixi de Scripturis sanctis, idem de intelligentia scripturarum dici potest. (b) Novatores enim ubi Scriptura propriis disertisque verbis loquitur ; pro nihilo ducunt, ea verba in tropos, et figuras transmutare, si quando opinionis suæ non favent : sic verba illa Cœnæ rotunda, clara, perspicua, *Hoc est enim corpus meum*, mille figuris involvunt Calviniani, ut quilibet aliud significare videantur, quam quod vere, proprieque significant : sic illud Apoc. ii. de duobus Prophetis cum Antichristo pugnantibus atque ab eo interficiendis, et paulo post a Deo resuscitandis ; omissio litterali, plano, proprio, ac perspicuo sensu, omnino laborant, ut metaphoris obscurant, atque ad alia transferant, quæ nos Catholici a proprio sensu alienissima esse censemus, sed de his hactenus.

Venio ad tria symbola, et quatuor prima concilia. Scimus Lutheranis Sacramentarios, et Sacramentarios Lutheranos hæreticos esse : Scimus Pelagianos, et Monothelitas Catholicos, et Protestantibus hæreticos esse : Scimus alios plurimos alii omnibus, præterquam suæ sectæ hominibus, hæreticos esse : et tamen isti omnes recipiunt Scripturas canonicas, tria Symbola, et quatuor prima concilia, et patres primorum quodringentorum annorum minime spernunt. Vel igitur Pelagianus, et Monothelita, aliique id genus homines hæretici non sunt, vel (c) non satis est ad hæreticum nomen fugiendum illa recipere atque admittere, quæ rex Anglorum recipere atque admittere, se dicit.

Neque multum refert quod Pelagius hæ-

(a) Cæremonia illa, qua tanguntur saliva nares, et aures baptizandorum antiquissima est. — (b) Hæretici scripturis sacris non vere credunt.

(a) Qui sint libri canonici, et qui apocryphi, ad Ecclesiæ judicium pertinet. — (b) Non minus de sensu, quam de numero librorum divinarum incerti sunt Novatores. — (c) Non satis est admittere tria symbola fidei, et quatuor prima concilia, ut quis Catholicus dici possit.

resiarca antiquior fuerit tertio, et quarto concilio : nam Pelagiani novi, qui tempore sancti Prosperi, et sancti Fulgentii pelagianam heresim renovarunt, posteriores quatuor conciliis fuerunt, neque ea negabant. Ut etiam hoc tempore Graeci in articulo de Processione Spiritus sancti a Patre, et Filio, haeretici habentur a Lutheranis etiam, et Calvinistis ; et tamen Scripturas, tria symbola, quatuor concilia, et Patres veteres venerantur, non igitur ista sufficiunt.

Deinde quaero a rege, (a) cur quatuor tantum prima Concilia generalia recipit ? cur non quintum etiam, sextum, septimum, octavum ; deinde Lateranensia, Lugdunensia, Viennensia, Constantiense, Tridentinum ? fortasse Ecclesia Christi post annum quingentesimum perit ? At regni Christi, quod est Ecclesia non erit finis. Luc. i. Et adversus Ecclesiam portae inferi non prevalearunt. Matth. xvi. Fortasse mansit Ecclesia post annum quingentesimum, sed in invisibilis, et in antris, ac speluncis delitescens ? At Ecclesia civitas est supra montem posita, (b) quae abscondi non potest, Matth. v. Et semper illud impleri poterit : *Si te non audiverit, dic Ecclesiae* (1). Matth. xviii. Et recte S. Augustinus de Ecclesia exponit illud Psalm. xviii. « In sole posuit tabernaculum suum, id est, in manifestatione Ecclesiam suam, non in occulto, non quae lateat, non velut operta, ne forte fiat sicut operta super greges hereticorum. In sole ergo posuit tabernaculum suum, quid tu, haereticus, fugis in tenebras ? » Haec S. Augustinus.

Fortasse post annum quingentesimum nulli existerunt haeretici novi, adversus quos concilia nova convocanda essent ? At existerunt Monothelitae, qui unam in Christo voluntatem esse docebant : quam heresim condemnarunt Patres in concilio sexto. Existerunt et alii, atque alii, adversus quos variis temporibus varia concilia cogenda fuerunt, nunquam enim bella hereticorum defuerunt, neque deerunt unquam, donec Ecclesia militans appellabitur.

Fortasse defuit aliquid conciliis reliquis, quod in solis primis quatuor inveniri potuit ? At quid illud est ? Confer (c) concilium pri-

(1) Matth. XVIII, 17.

(a) Nulla ratio reddi potest, cur primis quatuor Conciliis fides haberi debeat, et reliquis non debeat. — (b) Ecclesia semper est visibilis. — (c) Collatio Conciliorum primi, et sexti. — (d) Haeretici non integre recipiunt symbolum Apostolorum.

mum cum sexto. In primo adfuerunt Episcopi undique evocati : adfuerunt et in sexto. In primo adfuerunt Legati Apostolicae Sedis : adfuerunt et in sexto. In primo adfuit imperator Constantinus : adfuit et in sexto imperator nominis ejusdem. In primo dictum est anathema Ariani, atque inde tota Ecclesia Arianos, ut manifestos haereticos detestata est. In sexto dictum est anathema Monothelitis, atque inde tota Ecclesia Monothelitas, ut manifestos haereticos detestata est. In primo creditum est adfuisse doctorem Spiritum sanctum, et a Patribus in Christi nomine congregatis, dici potuisse, visum est Spiritui sancto, et nobis. At hoc idem creditum est in sexto, nisi forte Spiritus sanctus Ecclesiam deseruisse dicens sit, qui missus est ut eam doceret omnem veritatem. Quod autem diximus de comparatione concilii primi cum sexto, idem dici potest de comparatione primi cum reliquis eodem modo, et ordine congregatis. Quare vel dicendum est, nulla esse concilia, ac ne prima illa quidem, in quibus fuerit auctoritas novarum haeresum damnandarum ; vel eadem auctoritas tribuenda est omnibus conciliis generalibus rite congregatis : ac per hoc frustra recipit quatuor prima, qui non recipit alia subsequentia.

Sed venio ad singula, quae rex post Scripturas sanctas admittere, et venerari se dicit. (d) Nego symbolum Apostolicum ab eo plene recipi. Articulus quintus est : Descendit ad inferos : qui etiam repetitur in symbolo S. Athanasii, et habetur passim in catechismis Lutheri, et Calvini, et aliorum omnium tum Catholicorum, tum haereticorum. Hunc tamen articulum Calviniani, quales sunt in Anglia tum Protestantes, tum Puritani, verbo confitentur, re ipsa negant. Siquidem apud Calvinum lib. ii. Instit. c. 16. in parvo Catechismo, in psychopannychia, et alibi, Christum descendisse ad inferos, et poenas damnatorum pertulisse ; pertulisse autem poenas damnatorum Christum Calvinus dicit, primum in horto, cum calicem passionis transferri a se rogavit : deinde in Cruce, cum ait : *Deus meus, ut quid dereliquisti me ?*

At symbolum Apostolicum tradit, Chri-

stum ad inferos descendisse post mortem, non dum viveret in horto, vel in Cruce : et haec est traditio omnium veterum Patrum, qui primis quingentis annis floruerunt. Christum videlicet post mortem, (a) secundum animam descendisse ad locum subterraneum animarum, secundum corpus jacuisse in sepulchro.

Consule ex Graecis sanctum Ignatium in epist. ad Trallianos, S. Justinum in dialogo cum Triphone, S. Ireneum lib. v. extremo, Clementem Alexan. lib. vi. Strom. Origenem hom. 15. in Genesim, Eusebium Caesariensem lib. iv. de demonstr. Evang. c. 12. S. Cyrillum Hierosolym. Catechesi 4. S. Athanasium lib. de incarnatione Verbi, qui incipit : *Mos pii hominis*. S. Basilium in Psalm. xlv. et xlviii. S. Gregorium Nissenum orat. i. de Resurrectione Christi. S. Gregorium Nazianzenum orat. 2. de Pascha, S. Epiphanium in Ancorato ante medium. S. Joan. Chrysostom. hom. 2. de Symbolo, S. Cyrillum Alex. lib. xii in Joan. cap. 36. et in lib. de recta fide ad Theodosium.

Ex latinis Tertullianum in lib. de anima cap. 31. et 32. S. Hippolytum Martyrem in orat. de Antichristo. S. Hilarium lib. x. de Trinitate, et in Psal. cxxxviii. S. Philastrum in lib. de haeresibus cap. de descensu Christi ad inferos. S. Gaudentium tract. 6. de Exod. S. Ambrosium lib. iii. de fide cap. 3. S. Hieronymum in cap. iv. ad Ephes. in cap. ix. Zachariae, et in cap. iii. Ecclesiastae. Prudentium in hymno i. et 9. *Χαθήμενος* Rufinum in explicatione Symboli. S. Augustinum epistol. 57. ad Dardanum, et 99. ad Evodium, et tract. 78. in Joan. et in Psal. cxxxv. et lib. xvii. de Civit. Dei cap. 11. et lib. xx. cap. 15. S. Leonem serm. 1. de Resurrectione. S. Fulgentium lib. iii. ad Trasimundum regem cap. 23. S. Vigilium Mart. lib. ii. adversus Eutychem. Sanctum Gregorium lib. xiii. Moral. c. 20. Ex his nullus est qui non vixerit primis quingentis annis, S. Gregorio excepto, quem adedere volui, ut apostolum Anglorum.

Consulat rex hos veteres Patres, et si illis fidem habet, intelligat, circa Symbolum Apostolicum multum se cum suis a veteris Ecclesiae sententia aberrare. Neque solum in hoc articulo, sed etiam in articulo de Ecclesia Catholica, et in articulo de remissione pec-

catorum, rex Anglorum verba, non sensum tenet. Neque enim credere potest Ecclesiam esse Catholicam ; dum Ecclesiam non habet, nisi particularem, quae regnum Angliae non egreditur, ut initio demonstravimus. Neque veram peccatorum remissionem credere potest, qui cum Novatoribus credit, peccata semper haerere in homine quantumvis justificato, quamvis non imputentur. Non autem posuerunt Apostoli in Symbolo, credo non imputationem peccatorum ; sed credo remissionem, veram utique et plenam, alioqui potentior fuisset culpa primi hominis, quae omnes ex Adamo genitos vere, ac proprie inquinavit ; quam gratia secundi hominis, quae renatos in Christo, non potuit vere, proprieque purgare : sed de his multa in controversiis diximus, quae repetenda non sunt.

Porro quod attinet ad (b) Symbolum Nicaenum, si rex illud admittat cum additione concilii secundi generalis, ut passim in Ecclesiis omnibus legitur, inveniet in eo haec verba : « Confiteor unum baptismum in remissionem peccatorum : » quae verba recitari solent ; sed credi non solent a Calvinianis, quorum doctrinam rex ipse, Angli et Scoti sequuntur. Primum enim fidelium nasci sanctos, et sine baptismo posse salvari, proinde non baptizari in remissionem peccatorum, vide Calvinum lib. iv. Instit. cap. 16. et in Antidoto concilii Trid. sess. 6. cap. 5. Quod vero attinet ad adultos, illi per fidem, eorum opinione, justificantur, baptizantur in remissionem peccatorum. Haec causa est, cur Calvinus lib. iv. Instit. c. 14. in definitione Sacramenti nihil aliud posterit, nisi oblationem promissionem benevolentiae Dei erga nos : et protestationem pietatis nostrae erga Deum, remissionis peccati, aut infusionis inhaerentis gratiae nulla mentio. Denique in Antidoto concilii sess. 5. « Manet, inquit Calvinus, vere peccatum in nobis, neque per baptismum statim uno die extinguitur ; sed quia deletur reatus, imputatione nullum est. » Haec ille. Itaque ex sententia Novatorum, peccatum nunquam vere remittitur, ut non sit, sed solum ut non imputetur : haec autem remissio, per non imputationem infantibus contingit, quia Sanctorum sunt filii : Adultis vero per propriam ipsorum fidem. Potest igitur

(a) Christus secundum animam vere descendit ad inferos : secundum corpus vere jacuit in sepulchro. — (b) Haeretici non integre recipiunt symbolum Nicaenum, sive Constantinopolitanum.

apud eos deleri articulus Symboli : « Confitetur unum baptisma in remissionem peccatorum. »

Verum autem esse hunc articulum, ac de propria, et vera remissione intelligendum docent omnes veteres Patres primorum quingentorum annorum, quibus si Rex fidem haberet, Protestantibus suis fidem nullam haberet. Atque, ut unum de multis testimonium proferam, S. Augustinus in lib. III. de anima, et ejus origine c. 9. « Noli, inquit, credere, noli dicere, noli docere infantes, antequam baptizentur morte præventos, pervenire posse ad originalium indulgentiam peccatorum, si vis esse Catholicus. » Idem in epist. 156. alias 157. ad Optatum : « Non est, inquit, falsa etiam in parvulorum baptisate remissio peccatorum, nec verbotenus dicitur, sed veraciter agitur. » Nam (ut jam verbis utar) quæ in Epistola beatissimi Zozimi leguntur, Fidelis Dominus in verbis suis, ejusque baptismus re, ac verbis, id est, opere, confessione, et remissione vera peccatorum in omni sexu, ætate, conditione generis humani eandem plenissime tenent : nullus enim, nisi qui peccati servus est, liber efficitur, nec redemptus dici potest, nisi qui vere per peccatum fuerit ante captivus : sicut scriptum est : Si vos Filius liberavit, vere liberi eritis. Per ipsum enim renascimur spiritualiter, per ipsum crucifigimur mundo, ipsius morte, mortis ab Adam omnibus nobis introductæ, atque transmissæ universæ animæ, illud propagatione contractum chirographum rumpitur, in quo nullus omnino natorum antequam per baptismum liberetur, non tenetur obnoxius. In his enim verbis Apostolicæ Sedis tam antiqua, atque fundata, certa, et clara est Catholica fides, ut nefas sit de illa dubitare Christiano. Hæc S. Augustinus.

Venio ad tertium (a) Symbolum, in quo verba illa leguntur : « Inde venturus est judicare vivos, et mortuos, ad cujus adventum omnes homines resurgere habent cum corporibus suis, et redditori sunt de factis propriis rationem : Et qui bona egerunt, ibunt in vitam æternam, qui vero mala in ignem æternum. » In quibus verbis continentur iudicium novissimum, in quo justus Judex

pro qualitate factorum, reddet aliis coronam justitiæ, alius opprobrium, et supplicium sempiternum. Nam si non pro meritis operum, sed in gratiam fidei, vel justitiæ Christi misericorditer imputatæ fidelibus vita æterna daretur, non esset opus iudicio, neque discussione factorum : neque oporteret Judicem justum, sed Patrem misericordem advenire ; neque rationem de factis propriis reddere, sed Christi justitiam nobis imputatam, et fide apprehensam ostendere deberemus : hunc ergo articulum credere non poterit rex, si cum Calvino, et Protestantibus credet, omnia opera justorum esse peccata. Hæc enim sunt verba Calvini lib. III. Instit. cap. 14. « Nullum a Sanctis exire potest opus, quod non mereatur justam opprobrii mercedem. Quam enim rationem reddent justus de factis propriis Judici Christo, si omnia opera ipsorum vitiosa sunt, et merentur justam opprobrii mercedem ? Et si justus rationem reddere non poterunt de factis propriis, certe multo minus rationem reddere poterunt injusti : quorsum igitur stabimus omnes ante tribunal Christi, ut reddat unusquisque de factis propriis rationem ? »

Dicent fortasse, quod solent, opera quidem justorum esse omnia sordida, et immunda, sed per misericordiam Dei tegendam esse immunditiam, et reputanda fidelibus propter Christum, ac si munda essent. At si ita esset, non justitia Judicis, sed (supra dixi) misericordia Patris, vel liberalitate Principis opus esset. Quorsum igitur articulus Symboli dicit : « Venturus est judicare vivos, et mortuos, et redditori sunt omnes de factis propriis rationem ? » Et cur Apostolus in II. ad Timoth. cap. IV. clamat : *Reposita est mihi corona justitiæ, quam reddet mihi in illa die justus Judex* (1) ? cur et coapostolus ejus Petrus, in priore epist. cap. I. similiter clamat : *Et si Patrem invocatis eum, qui sine acceptione personarum judicat secundum uniuscujusque opus, in timore incolatus vestri tempore conversamini ?* cur ipse Dominus, qui Judex venturus est, Matth. XVI. prædicit, venturum se cum Angelis s. is, ut reddat unicuique secundum opera ejus ? Sed nolo esse longior, ne videar de dogmatibus disputare, non Apologiam scribere.

(1) II Timoth. IV, 8.

(a) Neque symbolum S. Athanasii integre recipiunt.

Venio ad quatuor prima concilia. (a) Concilium Nicænum, quod est primum generale Conciliorum, duabus potissimum de causis convocatum est ; ut quæstio de fide divinitatis filii Dei, et dissensionis de celebrando Paschate definirentur. Id testatur sanctus Athanasius in lib. de Synodis Arimini, et Seleucia, non procul ab initio : nec non Constantinus in Epistola, quam refert Eusebius lib. III. de vita Constantini. Itaque S. Epiphanius hæresi 70. scribit, Constantinum imperatorem duo magna bona contulisse in Ecclesiam unum quod congregari curaverit synodum Nicænam, alterum quod in ea synodo curaverit terminari quæstionem de Paschate. Porro quæstionem utramque sacra illa Synodus, non tam ex scripturis, quam ex traditione non scripta definiuit. De quæstione fidei testis est Theodoretus lib. I. hist. cap. 8. eam ex sermonibus non scriptis fuisse terminatam, quamvis enim scripturæ pro utraque parte adducerentur inter disserendum ; tamen Ariani ad suam sententiam illas detorquebant, neque finis disputandi ullus fuisset, nisi Episcopi, qui de toto orbe convenerant, ex traditione majorum veram intelligentiam scripturæ colligentes, eam fidem tenendam esse decrevisset, quam ante motam quæstionem in Ecclesiis totius mundi a majoribus prædicatam, et receptam esse constabat. Decretum autem de Paschate celebrando die Dominico, ne poterat quidem ex scripturis ullis deduci, sed ex sola traditione ab Apostolis, atque in primis a sancto Petro accepta, et in Urbe custodita, formatum est. Quæ cum ita sint, videat rex, quam bene cum Patribus Nicæne synodi Ministri Calviniani, et Lutherani conveniant, qui traditiones non scriptas rejiciunt, et quæstiones interminabiles reddunt.

Extat præterea canon tertius Nicæni concilii ut non permittantur in domibus episcoporum, presbyterorum, et diaconorum mulieres habitare, excepta matre, sorore, amita, vel Matertera, ex quarum cohabitatione carnalis commercii suspicio oriri non potest. Quomodo igitur, si in re. no Angliæ Nicæni concilii regulæ locum habent, in domibus Episcoporum inveniuntur uxores, et filiæ cum gregibus ancillarum, non minore numero, vel licentia, quam in domibus lai-

corum ? Dicent fortasse ex historia Sozomeni haberi, in eodem Nicæno concilio, interveniente Paphnutio, in arbitrio Episcoporum, atque aliorum Ecclesiasticorum relictum esse, ut uxoribus pro libito uterentur.

At (b) historia illa Sozomeni convincitur esse falsa ex canone concilii paulo antecitato : Si enim in arbitrio relictum esset uti uxoribus, vel non uti ; certe concilium excepisset etiam uxores, et filias, ubi matres, et sorores excepit. Deinde S. Epiphanius hæresi 59. et sanctus Hieronymus in lib. adversus Vigilantium, aperte scribunt, esse contra canones, neque esse licitum episcopo, et presbytero, ac diacono liberos gignere. Et certe sancti Patres Epiphanius, et Hieronymus, majori fide digni sunt, quam Sozomenus, qui posterior tempore, et inferior doctrina, et sanctitate fuit. Adde quod, Sozomeno auctore, Paphnutius iis solis Episcopis ac reliquis Ecclesiasticis usum conjugum liberum esse volebat, qui eas ante sacros Ordines accepissent ; tamen Ariani autem esse, post ordines sacros conjugio copulari. At Episcopi Anglicani contempta lege concilii, contra morem non modo Latinorum, sed etiam Græcorum Christianorum, uxores ducunt etiam post adeptum Episcopatum. Itaque nullam habent excusationem, nisi forte velint libere confiteri, quod verissimum est, se veros Episcopos non esse posse, quippe qui rite ordinati non sint, neque aliquid de Episcopatu habere, nisi quæ sibi injuste usurpant, nomen, et opes. Atqui hoc est longissime abesse a regulis Nicæni concilii, ubi can. 4. Episcopi ordinari jubentur a tribus saltem Episcopis, qui et ipsi ab aliis rite ordinati sint : nemo enim dare potest quod antea non accepit. Episcopi autem Protestantes a nullo vero Episcopo ordinati meri laici sunt.

Jam (c) de secundo concilio nihil est, quod hic addam, cum paulo ante ex Symbolo in hoc concilio edito demonstraverim fidem Protestantium, et ipsius regis alienam esse a fide Patrum hujus concilii.

Ex tertio concilio generali, quod est Ephesinum primum, nihil aliud adducam, nisi partem Epistolæ Theodosii junioris imperatoris ad hanc ipsam synodum missæ ; ut rex intelligat, quæ sint partes Regum in conciliis, et quorum proprie munus sit in concilio.

(a) De concilio Nicæno, quod non magni fiat ab hereticis hujus temporis. — (b) Historia Sozomeni de conjugio sacerdotum falsa convincitur. — (c) De secundo, et tertio concilio generali.

lius sedere, et iudicare. Exstat autem Epistola græce, et latine. « Igitur, » inquit Theodosius, « Candidianum præclarissimum religiosorum domesticorum comitem ad sacram vestram synodum abire iussimus : sed ea lege, et conditione, ut cum questionibus, et controversiis, quæ circa fidei dogmata incidunt, nihil quicquam commune habeat, nefas est enim qui sanctissimorum Episcoporum catalogo adscriptus non est, illum Ecclesiasticis negotiis, et consultationibus admisceri; verum, ut Monachos, et sæculares, ac cæteros denique omnes, qui hujus spectaculi causa vel eo nunc confluerent, vel in posterum forte confluent, ab eadem illa civitate modis omnibus submoveat : tum etiam, ut diligenter prospiciat, ne qua dissensio ex mutuo repugnandi studio coacta, et sævæ tempestatis instar debachata, sanctissimæ synodi vestre consultationem, quovis modo perturbet : » hæc ibi.

Videt certe rex in conciliis Ecclesiæ legitimis, quale hoc tertium fuit, non convenisse omnes Ecclesiasticos, sed solos Episcopos. Videt præterea negotia Ecclesiastica ad reges sæculi non pertinere; nisi ut forte protegant Episcopos, atque eorum tranquillitati consulant, qua de causa Theodosius candidianum misit; et in primo, et quarto concilio imperator ipse adesse voluit. Videt postremo ex his apertissime colligi, regem non esse caput Ecclesiæ: quomodo enim ab Ecclesiasticis negotiis arceretur Ecclesiæ ipsius caput? Proinde rex, qui caput, vel, quod idem est, gubernatorem generalem Ecclesiæ regni sui se esse dicit, quique Concilia generalia ad reges potissimum pertinere existimat, qui denique omnes Ecclesiasticos adesse vellet, exceptis Puritanis, et Jesuitis, novam conciliorum formam, atque ab illis primis quatuor penitus abhorrentem introducere satagit.

(c) Ex quarto concilio posset rex si vellet multa pèrdiscere, unde cognosceret, fidem, et religionem, quam ipse reformatam vocat, et quam defendere, et propagare satagit, longe abesse a fide, et religione synodi Chalcedonensis, quæ est quarta generalis. Primum omnium versus Ecclesiasticus primatus Romani Pontificis in Ecclesia universa, ex hoc concilio manifeste colligitur. Exstant epistolæ plurimæ ad Leonem Pontificem, et

concilium Chalcedonense, et semper nomen Pontificis nomini concilii anteponitur, hoc modo. « Sanctissimo, et Deo amantissimo, et universali Archiepiscopo, et Patriarchæ magnæ Romæ Leoni, et sanctæ, et universali Chalcedonensi synodo, quæ voluntate Dei congregata est. » Exstat Epistola totius concilii generalis ad eundem Leonem, ubi præter alia dicunt Patres: « Quibus omnibus, Episcopis congregatis, tu quidem sicut membris caput præeras. » Ubi aperte vocant Pontificem caput concilii universam Ecclesiam representantis. Item dicunt: « Et post hæc omnia insuper, et contra ipsum, cui vineæ custodia a Salvatore commissa est, extendit insaniam, id est, contra tuam quoque Apostolicam sanctitatem. » Ubi fatetur totius vineæ, id est, Ecclesiæ custodiam ab ipso Christo, non ab imperatore, vel a concilio, commissam esse Romano Pontifici.

Exstat item inter canones hujus concilii, canon sextus decimus in hæc verba: « Virginem, quæ se Deo Domino consecravit, similiter et Monachum non licere nuptialia jura contrahere, quod si hoc inventi fuerint perpetrantes, excommunicentur. » Videat rex an iste canon tam antiquus, tam sanctus a sexcentis Episcopis veteris Ecclesiæ constitutus, observetur in Anglia: an contra, si qui Monachi aut virgines sanctionales ad eos forte divertant, an ad matrimonium cogantur, vel suadeantur.

¶ Exstat canon vicesimus quartus, in hæc verba: « Quæ semel ex voluntate Episcopi dedicata sunt Monasteria, Concilio Episcoporum perpetuo manere monasteria et res quæ ad ea pertinent, monasteriis reservari: nec posse ultra fieri sæcularia habitacula. » Cogitet rex, quam bene canonem istum observaverit Henricus VIII. qui omnia monasteria profanavit.

Exstat denique in actione undecima hujus concilii publica invocatio sancti Martyris Flaviani, quæ vel sola satis esset ad ostendendum, fidem regis non convenire cum fide concilii generalis. Proinde, vel neget hujus concilii auctoritatem, vel concedat, sanctos homines pie invocari posse. Atque hæc de quatuor conciliis.

Restat, ut de sanctorum Patrum, qui primis quingentis annis floruerunt, veneratione dicamus: ac ut omittam, non posse reddi

(a) Ex quarto concilio generali conincuntur hæretici hujus temporis.

certam rationem, cur non sint etiam admit-tendi sanctus Gregorius, venerabilis Beda, sanctus Anselmus, sanctus Bernardus, sanctus Thomas, sanctus Bonaventura, et alii, qui posterioribus sæculis, sed eodem spiritu, nec minore scientia scripserunt, ex iis quæ rex in sequentibus paginis reprehendit, conabor ostendere, fidem regis cum fide Patrum nihil habere commune.

CAPUT VIII.

Non esse recentia dogmata, sed antiquissima, intercessionem Sanctorum, Missam privatam, transsubstantiationem, et alia, quæ rex Angliæ novitia et nupera vocat.

Igitur pag. 40. et 41. De Beatissima Virgine Dei Matre scribit multa, quæ ex colloquiis Erasmi petita, ad solam invidiam conciliandam pertinent, qualia sunt, quod nos Catholici divam, et deam faciamus; quod ab ea petamus, ut filio suo Deo, et Domino imperet, et dominetur; quod absurdus ejuslibet inepti hominis orationibus pateat; quod in terras ad Sacerdotum oscula, et complexus descendat, et concludit: « In cœlis, in æterno Sanctorum animarum receptaculo, in æternam est felicitatem collocata, nunquam a tantis gaudiis ulla terrenarum rerum cura, aut sollicitudine avocanda. »

At prudentes, et bene instituti Catholici, (a) neque divam, neque deam vocant: neque ab ea petunt, ut filio imperet, et dominetur: neque dicunt, eam ad oscula, et complexum Sacerdotum descendere; neque sentiunt eam a cœli gaudiis avocari, quando eam gerit rerum humanarum, sive sola prece apud Deum agat, sive præsentiam suam mortalibus exhibere dignetur. Nam neque Angeli a Cœli gaudiis avocantur, quando a Deo in ministerium mittuntur propter eos, qui hereditatem capiunt salutis, ut dicitur ad Heb. I.

Quod autem virgo sanctissima et clementissima non audiat preces miserorum, vel aliquando non descendat ad homines, repugnat aperte sanctis Patribus, qui primis quingentis annis floruerunt. Aderam pauca

de multis, quibus nulli veterum contradicunt.

Sanctus Athanasius in serm. de sanctissima Deipara: « Inclina, inquit, aurem tuam ad preces nostras, et ne obliviscaris populi tui: » et infra: « Intercede hæra, et Domina, et Regina, et Mater Dei pro nobis. »

Sanctus Joannes Chrysostomus in ipsa publica Liturgia coram Clero, et populo dicendum prescribit: « Intercessione immaculatæ Domine nostræ Deiparæ, et semper Virginis Mariæ, dignum me fac, ut sine condemnatione accipiam immaculatam tuam donum etc. » Et infra: « Confirma nos in timore tuo, custodi vitam nostram, stabili gressus nostros precibus, et supplicationibus sanctæ Deiparæ, et semper Virginis Mariæ, et omnium Sanctorum. »

Sanctus Gregorius Nyssenus in vita sancti Gregorii Taumaturgi scribit, eidem sancto Gregorio (b) apparuisse noctu beatissimam Virginem cum ingenti lumine, et una sanctum Joannem Evangelistam, et ipsa Virgine jubente, institutum fuisse sanctum Gregorium ab eodem Evangelista circa mysterium sanctissimæ Trinitatis: hæc scribuntur a Patre antiquo, et sancto de alio Patre antiquiore, nec minus sancto; et non referuntur somnia, aut figmenta, sed apparitio vera vigilantia facta, et exstat adhuc confessio fidei a S. Joanne S. Gregorio coram prolata, et tota illa regione celebratissima.

Refert quoque sanctus Gregorius Turonicus lib. de Gloria Martyr. cap. 9. cum jussu Magni Constantini Basilica adificaretur Beatissimæ Virginis Mariæ, et columnæ adeo immanes paratæ essent, ut hominum viribus, non sine maximo labore erigi possent, ipsam Virginem apparuisse architecto, ac docuisse rationem columnarum erigendarum.

Neque solam Virginem deiparam, sed etiam alios Sanctos palam apparuisse hominibus, testantur passim veteres Patres, ut sanctus Basilius, in orat. de sancto Mamante, sanctus Gregorius Nazianzenus orat. 4. in Julianum, Sulpitius in vita sancti Martini, Theodoretus lib. v. hist. cap. 24. sanctus Paulinus Natali 8. sancti Felicis. Sed unum Augustinum audiamus in lib. de cura pro mortuis, cap. 16.: « Non solam, inquit, beneficiorum effectibus, verum etiam ipsis

(a) Refellentur calumniæ circa cultum B. Virginis Mariæ. — (b) Apparitio admiranda, et verissima B. Virginis Mariæ.